

هه‌ریمی کوردستانی عێراق

ئه‌نجوو مه‌نی نیشتمانیی

کوردستانی عێراق

ئه‌نجوو مه‌نی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پروژۆکۆله‌کان

١٣

١٩٩٥-١٩٩٦ - به‌رگی سیانزده‌یه‌م

چاپی به‌که‌م ١٩٩٧

پېرسټ :

- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۱) ی نائاسایی سالی ۱۹۹۵ شه‌مه
ریکه‌وتی ۱۹۹۵/۵/۲۷ - داره‌به‌ن - _____ ل ۵
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۱) ی نائاسایی سالی ۱۹۹۶ دووشه‌مه
ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۶/۳ . _____ ل ۱۱
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۱) ی نائاسایی سالی ۱۹۹۶ سی شه‌مه
ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۹/۳ . _____ ل ۱۹
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۱) دووشه‌مه ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۹/۱۶ _____ ل ۳۵
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۲) دووشه‌مه ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۹/۲۳ _____ ل ۴۳
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۳) پینج شه‌مه ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۹/۲۶ _____ ل ۶۱
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۴) سی شه‌مه ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۱۱/۵ _____ ل ۸۳
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۵) چوارشه‌مه ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۱۱/۶ _____ ل ۱۳۵
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۶) شه‌مه ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۱۱/۹ _____ ل ۱۶۵
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۷) چوارشه‌مه ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۱۲/۱۸ _____ ل ۱۹۹
- پروټوکلولی دانیشتنی ژماره (۸) پینج شه‌مه ریکه‌وتی ۱۹۹۶/۱۲/۱۹ _____ ل ۲۶۳

پروژەتۆكۆلى دانىشتنى ژمارە (۱) ى ئاسايى

سى شەمە رىكەوتى ۱۹۹۶/۹/۳

كاتژمىر (۱۰) ى سەرلەبەيىنى رۆژى سى شەمە رىكەوتى ۱۹۹۶/۹/۳ ئەنجوومەنى نىشتىمانىيى كوردستان بە سەرۆكايەتى بەرپىز جوهر نامق سالم سەرۆكى ئەنجوومەن و، بە نامادەبوونى جىگرى سەرۆك بەرپىز نەزاد ئەحمەد عەزىز ئاغاو، سىكرىتېرى ئەنجوومەن بەرپىز فەرسەت ئەحمەد عەبدوئىللا، دانىشتىنى ژمارە (۱) ى ئاسايى خولى دووھى ئاسايى، سالى (۱۹۹۶) ى خۆى بەست. سەرەتا لەلەين دەستەى سەرۆكايەتییەو رادەى ياسايى دانىشتنەكە چەسپىتەرا. ئەوجا بەرپىز سەرۆكى ئەنجوومەن بەناوى خواى بەخشندەو ميسەرەبان و، بەناوى گەلى كوردستانەو دانىشتنەكەى دەست پىتکرد.

بەرنامەى كار:

۱- پرۆژەى ياسايى درىژکردنەو مەوەى خولى ھەلبىژاردنى يەكەمى پەرلەمانى كوردستانى عىراق.

بەرپىز سەرۆكى ئەنجوومەن:

پىش کردنەو دانىشتنەكە باتەماشای رادەى ياسايى بکەين ئىنجا دەست بەکار دەکەين.

بەرپىز فەرسەت ئەحمەد عەبدوئىللا/سىكرىتېرى ئەنجوومەن:

بەرپىز سەرۆكى ئەنجوومەن.

ئەو ئەندامەى ناوى دەخویندريتەو دەستى بەرز بکاتەو.

بەرپىز وریا ئەحمەد محەمەد ئەمىن دزەبى

بەرپىز فەرھان عەبدوئىللا شەرەفانى

بەرپىز سىروان محەمەد نەورۆلى

بەرپىز بورھان عەلى جاف

بەرپىز یەحیا عەبدولكەریم بەرزنجى

بەرپىز قەیس دىوالى سەعید

بەرپىز مامەند محەمەد ئەمىن بابەکر

بەرپىز ئىبراھیم سەعید محەمەد

بەرپىز فەوزیە عىزەدین رەشید

به‌ریتز شه‌فیکه فقهی عه‌بدوئلا
به‌ریتز کاکه‌ره‌ش محهمه‌د نه‌قشبه‌ندی
به‌ریتز عه‌فان عوسمان نه‌قشبه‌ندی
به‌ریتز سه‌فه‌ر محهمه‌د حسین دۆسکی
به‌ریتز د. روز نوری شاه‌ویس
به‌ریتز د. قاسم محهمه‌د قاسم
به‌ریتز موحسین صالح عه‌بدولعه‌زیز
به‌ریتز جوهر نه‌حمه‌د شاه‌واز
به‌ریتز نه‌کبه‌ر جه‌یده‌ر موسا
به‌ریتز مه‌لامه‌حمود فندی دیرشه‌وی
به‌ریتز عوسمان جه‌سه‌ن دزه‌یی
به‌ریتز شتیروان ناسح جه‌یده‌ری
به‌ریتز محهمه‌د سه‌عید نه‌حمه‌د یه‌عقوبی
به‌ریتز فره‌نسۆ تو‌ما هه‌ریری
به‌ریتز عه‌دنان محهمه‌د نه‌قشبه‌ندی
به‌ریتز نه‌حمه‌د سالار عه‌بدولواحید
به‌ریتز جه‌میل عه‌بدی سندی
به‌ریتز سه‌رکیس ئا‌غاجان مامه‌ندۆ
به‌ریتز جوهر نامق سالم
به‌ریتز نه‌ژاد نه‌حمه‌د عه‌زیز ئا‌غا
به‌ریتز فه‌رسه‌ت نه‌حمه‌د عه‌بدوئلا
به‌ریتز بوترس سه‌خه‌ریا هر‌مز
به‌ریتز نه‌کره‌م عاشور عه‌ودیش
به‌ریتز سه‌عید عه‌لی خان
به‌ریتز عیدۆ بابه‌ شیخ
به‌ریتز محهمه‌د جه‌سه‌ن باله‌ته
به‌ریتز مه‌لا ته‌ها محهمه‌د ته‌ها
به‌ریتز مه‌لا ته‌لحه‌ سه‌عید قه‌ره‌نی
به‌ریتز مه‌لا هادی خضر کو‌تخا
به‌ریتز مه‌لا موحسین خالید مو‌فتی
به‌ریتز مه‌لا محهمه‌د تاهیر زه‌ینه‌لعاب‌دین

بهرێز حسین عهلی که مال
 بهرێز د. ناسح غهفور ره مهزان
 بهرێز د. حهسهن حسین به فری
 بهرێز نازاد عهبدولقادر قه ره داغی
 بهرێز سه رتیپ محه مه د حسین
 بهرێز د. سه لیم عهلی حاجی مه لۆ
 بهرێز سه عید محه مه د سدیق هه روری
 بهرێز ره جه ب شه عبان ته ییب
 بهرێز نه هله محه مه د سه عدو لالا
 بهرێز مه لا محه مه د نه مین عه بدو لحه کیم
 بهرێز حه مید سه لیم میران
 بهرێز حازم نه حمه د مه حمود یوسفی
 بهرێز خه یری سه عید عهلی به گ
 بهرێز شیخ مزهر عهلی مسته فا کاکه هیرانی
 بهرێز نه حمه د عهلی عومه ر
 بهرێز نازاد ره شید میران
 بهرێز د. ئیدریس هادی صالح
 (۵۶) نه ندامه و دوو که سیش له راده ی یاسایی زیاتره .

بهرێز سه رۆکی نه عجمه و مه ن:

به ناوی خوای به خشنده ومیهره بان دانیشتنه که مان به ناوی گه لی کوردستانه وه ده ست یی ده کات.
 دوو باره ی نه که ینه وه به ناوی خوای به خشنده ومیهره بان نه م کۆبوونه وه نائاساییه به ناوی گه لی
 کوردستانه وه ده ست یی نه کا.
 به پیتی برگه (۱) له ماده « ۶ » و ، له بهر نه وه ی که ژماره ی یاسایی نه ندامانی په رله مان داوا ی
 نه م کۆبوونه وه نائاساییه یان کردو وه بو درێژ کردنه وه ی ته مه نی په رله مان ، به رنامه ی کاری ئیمه
 ته نها نه م خاله یه :-

درێژ کردنه وه ی ماوه ی نه م خوله ی په رله مان.
 ئیستاش ناوه رۆکی نه و داخوازییه بو نه م کۆبوونه وه نائاساییه له لایه ن جه نابی سکریتی
 په رله مانه وه ده خوێندریته وه .

بهرێز فه رسه ت نه حمه د عه بدو لالا / سکریتی نه عجمه و مه ن:

السید رئیس المجلس الوطني لکوردستان - العراق المحترم .
 حيث ان مدة تمديد الدورة الانتخابية للمجلس على وشك الانتهاء وشعوراً منا بمسؤوليتنا

بهريز مهلا محهمه د تاهير محهمه د زين العابدين

بهريز د. رۆژ نوري شاوهيس

بهريز د. قيس ديوالي دۆسكى

بهريز ئيبراهيم سهعيد محهمه د.

بهريز د. حهسن حسين بهفري

بهريز جهميل عهبدى سندی

بهريز سهرتيپ محهمه د حسين

بهريز شهفيقه فهقى عهبدوللا

بهريز سهركيس ئاچان

بهريز عوسمان حهسن دزهبي

بهريز نهحمه د عهلى عومه ر

بهريز موحسين صالح عهبدولعزيز

بهريز وريا نهحمه د دزهبي

بهريز شتيخ موحسين خاليد موفتى

بهريز مامند محهمه د نهمين بابه كر

بهريز سهعيد محهمه د سديق ههرورى

بهريز رهجهب شهعبان تهيبب

بهريز سهروكى نهنج ووه:

به ناوى دهستهى سهروكايه تيبهوه به خيرهاتنيكي گهرمتان لي نهكهين بو نهه دانيشتنه نائاساييهوه، بو نهه خالهى كه ئيستاكه له لايهن جهنابي سكرتيرهوه خوئندرايهوه. هيوادارين پاش نهوهى كه پرۆژه كه نه خوئندريتهوه دهركاي گفتوگو بكرتهوهوه به گيانتيكي پر ههست كردن به مهسئوليه تهوه، به تهقدير كردنى نهه بارودۆخه نهه بپياره سهركهويت و پهسهند بكرتت. پيمان خوش بوو نهه دانيشتنه له په رله مانى كوردستاندا بكرايه، به لام به داخهوه په رله مانى كوردستان له بهر نهه بارودۆخه كه ههيه، نهكرا دانيشتنه كه مان له وى بكرتت و جاريكي تريس حورمه تى په رله مانى كوردستان شكا ئومئيد هوارم به زوو ترين كات ههيبهت و حورمه تى په رله مانى كوردستان بگه رتهوه جيگاي خوئى و دانيشتنى نايينه له باله خانهى په رله مانى كوردستاندا بكرتت. بهش به حالى خوئم به تووندى ئيستنكارى نهه باره نهكهه كه به سهه په رله ماندا هاتوهوه، هيوادارم نهه دوا دهست دريژى بي بو سهه نهه په رله مانه، چونكه له ماوهى نهه ته مه نه كورتهيدا، نهه سه سى يه مين جاره بهه شيوه يه مامه له ئى له گه لدا نهكرتت. جاريكي تريس به خيبرين به سهه چاو، ئيستاش دهقى نهه پرۆژه له لايهن جهنابي سكرتيري په رله مانهوه نهه خوئندريتهوه، پاشان وهكو هه موو دانيشتنى تى په رله مان دهركاي گفتوگو دهكرتهوه.

بهريز فدرسهت نهحمدهه عهبدوللا / سكرتيرى نهجرومهه:

بهريز سههركى نهجرومهه.

بسم الله الرحمن الرحيم

باسم الشعب

المجلس الوطني لكردستان - العراق

رقم القرار / ٢

تاريخ القرار / ١٩٩٦/٩/٣

«قرار»

استناداً الى احكام الفقرتين (١) و(٢) من المادة السادسة والخمسين من قانون المجلس الوطني لكوردستان - العراق رقم (١) لسنة ١٩٩٢ قرر المجلس يجلسه غير الاعتيادية المنعقدة في المكان المحدد بتاريخ ١٩٩٦/٩/٣ اصدار القانون الاتي :-

(قانون رقم (٢) لسنة ١٩٩٦)

قانون تمديد الدورة الانتخابية الاولى للمجلس الوطني لكوردستان - العراق

المادة الاولى :

تمدد الدورة الانتخابية الاولى للمجلس الوطني لكردستان - العراق لغاية ١٩٩٨/٦/٤ .

المادة الثانية :

ينفذ هذا القانون من تاريخ اقراره وينشر في الجريدة الرسمية .

جوهرنامق سالم

رئيس المجلس الوطني لكوردستان - العراق

(الاسباب الموجبة)

كان قد تجدد يوم ١٩٩٥/٦/٤ تاريخاً لانتهاه المدة القانونية للمجلس الوطني لكوردستان العراق بموجب القانون رقم/١ لسنة١٩٩٢ والنظام الداخلي للمجلس رقم « ١ » لسنة ١٩٩٢ المعدل . وكانت المدة على وشك الانتهاء دون أن تتهيأ الظروف الملائمة لشعب كوردستان لممارسة حقه في اجراء انتخابات الدورة الانتخابية الثانية مما حدا بالمجلس تمديد دورته الانتخابية الاولى لسنة واحدة تنتهي في ١٩٩٦/٦/٤ بموجب القانون رقم/١ لسنة ١٩٩٥ وكان يحدو الجميع الامل في انهاه الاقتتال الداخلي وتحقيق السلام واجراء انتخابات عامة . إلا أن ما يؤسف له فان فترة التمديد الاولى كانت قد اوشكت على الانتهاء دون ان يتحقق لشعبنا ما كان يصبو اليه، مما حدا بالمجلس مرة أخرى شعوراً منه بالمسؤولية التاريخية الملقاة على عاتقه ولانقاذ المكاسب المتحققة اصدار القانون رقم/١ لسنة١٩٩٦ لتمديد دورة المجلس لمدة ثلاثة

اشهر أخرى تنتهي في ١٩٩٦/٩/٤. وحيث ان فترة التمديد الثانية لم يتبق منها سوى يوم واحد وان فواتها يعني هدر الفرصة التاريخية لشعبنا في الحفاظ على مكاسبه القومية ونظامه السياسي وتبديد طموحاته المشروعة وضياع تجربته الديمقراطية، وان المجلس شعوراً منه بمسؤوليته التاريخية تجاه شعب كوردستان وإلتزاماً من أعضائه بالقسم الذي أدوه للحفاظ على وحدة شعب وارض كوردستان - العراق ومصالحه العليا ومن اجل الحفاظ على المكسب التاريخي المتمثل في وجود وقيام برلمان كوردستان باعتباره قاعدة الشرعية ومصدرها وعماد الديمقراطية وهو المؤسسة القائمة بأرادة الشعب والمعبر عنها في نفس الوقت، فقد شرع هذا القانون.

بەريز سەهرۆكى ئەنجام وومەن:

ئىستاش دەرگای گفتوگۆ دەكریتەوه لەماددهى يەكەمهوه دەست بىن دەكەين.
القانون رقم/٢ لسنة ١٩٩٦ قانون تمديد الدورة الانتخابية الاولى للمجلس الوطني لكوردستان - العراق.
المادة الاولى:

تمدد الدورة الانتخابية الاولى للمجلس الوطني لكوردستان - العراق لغاية ١٩٩٨/٦/٤.
ئەم دەورهيه كه ئىستاكه ههيه، له ١٩٩٦/٩/٤ تەواو ئەبیت پیتشياره كه ئەوهيه كه دريژ بكریتەوه بۆ ١٩٩٨/٦/٤ واتە: سالتیک و نۆمانگ.

بەريز نەژاد ئەحمەد عەزیز ناغا/جيتگرى سەهرۆك:

بەريز سەهرۆكى ئەنجام وومەن.

من پشتگيرى دريژکردنهوهى تەمەنى پەرلهمان دەكەم بۆ ئەو ماوهيهى كه دەست نیشان كراوه لەپەرۆهى بريارهكهدا، له گەل ئەوهشدا كه هيوادارم منطوق و عدقل و بەرژهوهندى ميللەت له بەردهمان دابننن و بەزوترين كات كهش و باريكى گونجاو ناماده بكەين، بۆ ئەوهى كه حكومه تىكى زۆر لایه نه پيتك بيت و يەكيتك له ئەركى سەهرەكى ئەو حكومه ته ئەوه بى كه هەلئێژاردنيتكى تازە بكات و، كه ئەلین بۆ سالتیک و نۆمانگ ئيمه پابه ند نين بهوه، چونكه له هه موو كاتيتكدا به پيتى پيرەوى ناوخوى، پەرله مان دەتوانج بريار وهريگريت خوى هەلئوشينيتتهوه وداواى هەلئێژاردن بكات. لهو حاله ته دا سەهرۆكى ئەنجومەنى وهزيران بريار ئەدات كه هەلئێژاردن پاش (١٥) رۆژ ئەنجام بدریت. واپزانم ئەگەر ياسايه كه م له بىر بى وله وهيه كاك فرەنسۆ ئەو شتانهى باشتەر له من له ياد بيت، به لام واپزانم شتيكى وا ههيه له ياسايه كه دا. من شتيكى تريس زياد ده كه م بۆ ئەوه له گەل ئەوهى كه وترا له هۆيه پيتوستيه كان دوو سى خال هه نه وا له م پەرله مانه ئەكەن كه بوونى پيتوستيكي ميترووى بى، چونكه زۆر جار باسمان كردهوه كه ئەمه له ميترووى گەله كه ماندا يەكەم جاره پەرله مانمان هه بى له هه موو پارچه كانى كوردستاندا، به هەلئێژاردنيش هاتبیتته كايه وهو، له هه مان كاتدا له گەل ئەوهى كه پەرله مان نه يتوانيوه به ده ورى خوى هەلسى له بهر هه ندى هۆ كه هيج پيتوست ناکا م رۆف باسى بكات و، هه موومان ئەيزانين پەرله مان هيشتا له ناو خه لكدا پيرۆزى يەكى ههيه. خالتيكى دووه م ههيه كه واپكا ئەم پەرله مانه شتيكى گرنگ بيت و، دريژکردنهوهى تەمەنى شتيكى پيتوست بى: ئەم

پەرلەمانە ئەو پەتەیه کە هیشتا ئەو دووھیزە سەرەکییە لە کوردستاندا بە یەکەو ئەبەستی و، وابزانم چارەنووسی میللەتە کەو، چارەنووسی پەرلەمان و، چارەنووسی تاقیکردنەوێکە هەمووی بەستراوە بەوێ کە ئەو دووھیزە تەباپن، برا بن، بە یەکەو بەرگری بکەن لە بەرژەوێندی میللەت. خالتیکی تر هەبە کە ئەم پەرلەمانە زۆر گەرنگە ئەویش ئەوێ: لە گەڵ ئەوێ کە ناحەزائمان، باناویشیان نەبەین، ئەیانەوێ پەرلەمان هەبێ لە کوردستان، بەلام دۆستائمان هەن کە ئەیانەوێ پەرلەمان هەبێ لە کوردستان. لە بەر زەختیکی زۆری هەندێ دەوڵەتی دەورپوشتمان لە کۆبوونەوێ (دروگیدا) ئەیان هیشتا باسی ئەو بکەن کە حوکمیکی مەرکەزی هەبێ یان حوکمەتیکی کوردستان هەبێ، بەلام مەجبوور بوون باسی ئەو بکەن کە ئەبێ پەرلەمانی کوردستان دا بنیشی بربار وەر بگری. لە گفتوگۆکانی (دبلن)یشدا هەمان شت ئاماژە بۆ کرا. لە بەر ئەو مانای ئەوێ ئەو دۆستانەمان کە ئیستاش پارێزگارمان ئەکەن، ئەو دۆستانەش ئەم پەرلەمانەیان بێ گەرنگە مانەوێیان بێ گەرنگە، ئیمەش ئەبێ بەراستی لە ئاستی بەرپرسیاریەتی خۆماندا بێن، لە ئاستی ئەو بەرپرسیاریەتە میژووویەدا بێن کە ئەرکی سەرشارنی هەر یەکیکە لە ئیمە تا بتوانین دوور بکەوینەوێ لە گرژی، لە حالەتی هەلچوون. لە حالەتی گرژی و هەلچووندا کەس ناتوانی برباری باش بدات و، بە پێچەوانەوێ سەری لێ تێکدەچێ. ئینجا من لە کانگای دلمەوێ پیرۆزبایی ئەم بربارە ئەکەم و، هیوادارم کە ئەم پەرلەمانە بتوانی کاریگەر بێ بۆ ئەو ئیشانەوێ کە دینە پێش گەلەکەمان، زۆر سوپاستان ئەکەم.

بەرێز سەرۆکی ئەنجووومەن:

ئیستاش بۆ مادە یەک دەرگای گفتوگۆ کرایەو، کێ حەز ئەکا قسە بکات؟ بادەست بڵندکا ناوی بنووسین. ماددە «یەکەم» کەس گفتوگۆی لەسەر نییە؟ دەبخەینە دەنگدانەوێ. کێ لە گەڵ ماددەوێ یەکەمە وەکو خۆتندمانەوێ؟ بە تیکرای دەنگ وەرگیری. مادەوێ دوو «المادە الثانیة» ینفذ هذا القانون من تاریخ اقراره وینشر فی الجریدة الرسمية. دەرگای گفتوگۆ کراوەتەو، کێ حەز ئەکا قسە بکا لەسەر ئەم ماددەوێ «مادەوێ دوو»؟ کاک جەمیل. کەسی تر نییە؟

بەرێز جەمیل عەبەدی سەدی:

بەرێز سەرۆکی ئەنجووومەن:

پێش ماددەوێ «دوو» ماددەوێکی تر هەبێ بۆ «لایعمل بأی نص یتعارض مع احکام هذا القرار» سوپاس.

بەرێز سەرۆکی ئەنجووومەن:

بابزانین رای برادەرانی یاسا چیبە؟. فەرموو کاک شیخ عەدنان.

بەرێز شیخ عەدنان مەحمەد نەقشەندی:

بەرێز سەرۆکی ئەنجووومەن:

ئەوێ کاک جەمیل فەرمووی بێگومان لە هەست کردنەوێ، بەلام بەرای من چونکە دەقە کە زۆر

روون و ئاشکرایه له بهر ئه وه پێی ناوی دهقی تر هه بێ که بلتی «لا یعمل بأی نص یتعارض مع احکام هذا القرار»، سوپاس.

به پێز شتیروان ناسح حهیدهری:

به پێز سه رهۆکی نه نج وومهن.

ئه وه بریارێکی ته شریعییه ههچ شتیکی نییه هاوژی بیت هه تا بلتین «لا یعمل بأی نص یتعارض مع احکام هذا القرار» بۆیه شته که زۆر ئاساییه، سوپاس.

به پێز سه رهۆکی نه نج وومهن:

ئه یخه یه ده نگدانه وه وه کو پیشنیاریک. کێ له گه ل پێشنیاری کاک (جه میل) ه؟ ته نها کاک جه میل له گه ل پێشنیاره که یه، مانای ئه وه یه په سه ند نه بوو به داخه وه کاک جه میل. ماده ی (دووهم) مادام که س گفتوگۆی له سه ر نییه ده خریته ده نگدانه وه. کێ له گه ل ماده ی دووهمه وه کو خوتن دمانه وه؟.

به تیکرا، کاک (جه میل) یش له گه ل دایه. به تیکرای ده نگ ده نگدرا له سه ر ماده ی (دووهم). کێ له گه ل یاسای ژماره (۲) ی سالی ۱۹۹۶ یاسای (تمدید الدوره الانتخابیه الاولی للمجلس الوطنی لکوردستان - العراق) دایه وه کو خوتن دمانه وه، کێ له گه ل ه؟.. سوپاستان ده که یه به تیکرای ده نگ (اجماع) وه رگیرا. واتا یاسای ژماره (۲) سالی ۱۹۹۶ بۆ درێژکردنه وه ی خولی هه لبژاردنی په رله مان وه رگیرا، زۆر زۆر سوپاستان ئه که یه. ئیستاش یاسایه که ته واو بوو، کێ هه ز ئه کا قسه بکا با ناوه کان بنووسین.

کاک حازم یوسفی، کاک عه دنان نه قشبه ندیی، کاکه ره ش نه قشبه ندیی، مامۆستا مه لامحه مه د ئه مین چه مچه مالتی، کیتی تر؟ کاک دکتۆر رزگار. بێگومان سه رهۆکی فراکسیۆنه کان مافی خۆیا نه هه موو کات قسه بکه ن، ئه وان بواریان هه یه. کاک فره نسۆ فره موو.

به پێز فره نسۆ تۆما هه ریری:

به پێز سه رهۆکی نه نج وومهن.

دوای هه موویان قسه ئه که م و سوپاس.

به پێز حازم نه حمه د مه حمود یوسفی:

به پێز سه رهۆکی په رله مان.

من ئیستا ئه و قسه یه ده که م به دلێکی پر خوتن له بهر ئه و بارو دۆخه ی که ئیستا کوردستانی خۆشه ویستمانی تیدایه، به راستی من هه رگیز له ژبانی خۆم دا نه م ویستوه کوردستان به م شتیه یه بیه م، به لکو مردنم زۆر پێ خۆشتر بووه. پێشه کی ئه لێم من ئیستا ده ستم بلند کرد بۆ ئه م یاسایه، چونکه به قه ناعه ته وه من وا تیده گه م که ئه مه له به رژه وه ندی میلله تی کورده و من له به رده می په رله مانی کوردستاندا سوتن دم خوار دووه که یه کیتی خاک و گه لی کوردستان بپارێزم و، ئه وه ش پایه ندییه کی ئه خلاقیه به و سوتن ده وه، بۆیه من ده نگم به رز کرده وه بۆ

دریژکردنه وهی ماوهی پەرله مان، چونکه من وا ده زانم ههز چۆنیک بی، مانه وهی پەرله مان بۆ میلله تی کورد باشتره له وهی که پەرله مان نه مینتی. قهت کوردستانی تازیمان نه بینیه له باریکی (ظروفیتیکی) وه کو نه مرۆدا، به بۆ چوونی من پیش ئیستا هیج رۆژیک وه کو ئیستا نه بووه. بۆیه من ته ئکید نه کهم که فعله ن به دلئیکی پر خوتین من دهنگی خۆم نه خه مه پال دهنگی سه رۆکی پەرله مانه وه بۆ ئیدانه ی ئه و بارودۆخه ی ئیستا پەرله ماننی ئیمه تیدایه و، داوا ده کهم له هه موو لایه ک که هه ولّ بدن بۆ نه وهی پەرله مانمان رزگار بی و، نازاد بی و، ئیمه بتوانین وه کو نه دامانی پەرله مان له ناو هۆلی پەرله مان دابنیشین که هه ر ناوتمان بووه، بریاری خۆمان به دین و، ئومیده وارم به زووترین کات هه موومان پیکه وه له هۆلی پەرله مان کۆینه وه بۆ بریاری گرنگترو باشتر بۆ میلله ته که مان. من لیتره دا به م بۆ نه یه وه به بیرری خۆمان و براده رانم ده هینمه وه، به بیرری سه رکرده یه تی هه ر دوولا ده هینمه وه که ئیمه وه کو پەرله مان بنه مایه کی زۆر باش و، له به رۆه وه ندیی میلله تی کوردمان داناوه ئه ویش بریاره کانی پەرله مانه له رۆژی ۱۵/۷/۱۹۹۴. بۆیه داوا نه کهم له هه ر دوولا که بگه رینه وه سه ر بریاره کان و، پابه ندی بریاره کانی پەرله مان بن و، بگه رینه وه سه ر مه نتیقی گفستوگۆ دانوستان و ئاشتی، چونکه من به راستی هه رگیز له ژبانی خۆمدا وه کو نه مرۆ ره ش بین نه بوویه. خه ریکه کوردستان کاول ده بی، نه گه ر واپروا خوا نه خواسته کاول بی، هه موومان ته حه مولی ئه م به رپرسیاره تیه ده که من هه رکه س به پیتی شوینی خۆیه وه. ئه بی هه موومان به خۆماندا بچینه وه و، هه موومان له ئاستی شوینی خۆمان به رپرسیار بین. بریاریده بین بۆ چاره سه ر کردنی ئه و مه سه له یه و، له پیش هه موویان به ته ئکید ئه و من داوا له به ریزان مام جه لال و کاک مه سعود ده کهم که هه ردووکیان نه مرۆ بریاران به ده سته، نازانم من باسی مولا به سات و ئیشکالاتی گرفته که ناکه م، که چۆنه و چۆن نییه، به لام ئیمه به رپرسیارین و له پیش هه موومان ئه و دوو که سه. من لیتره دا قسه یه ک ده کهم نه گه ر سه رۆکی پەرله مان ماوه م پێ بدات، ده بویه وه کو جیگری سه رۆکی فراکسیۆن هیج نه با ده با پرس به ئیمه کرابا، براده ریک له لیستی ئیمه دا به ئیراده ی خۆی لیستی ئیمه ی به جی هیشتووه و نه مرۆ له کۆبوونه وه ئاماده بی، ره خنه ی خۆم تۆمار ده کهم له م کۆبوونه وه یه، حه ق بوو له من پیرسن وه کو سه رۆکایه تی فراکسیۆن ئایا ئه وه بواری تیدایه یان نا؟ چونکه ئه و خۆی ئه و بریاره ی خۆی داوه، سوپاستان ده کهم، سوپاس.

به ریز سه رۆکی نه بچروومان:

زۆر سوپاس بۆ کاک حازم یوسفی جیگری سه رۆکی فراکسیۆنی سه وز بۆ ئه و وشانه ی، به لام وه کو سه رۆکایه تی پەرله مان تیبینییه که ی که له دوایی دا باسی کرد دوولایه نی هه یه: لایه نی به که می ئه م دانیشتنه ته نها بۆ ئه و خاله کرا که له به رنامه ی کاردا بوو که هه ردوو فراکسیۆن و بریانی لیستی مۆر ریکه وتنیان له سه ر کردبوو، ئیمه وه کو سه رۆکایه تیی کۆبوونه وه مان له سه ر کرد و بریارمان له سه ردا. دووه م ئه وه ی که باسی کرد، له لایه ن فراکسیۆنی سه وزه وه بۆمان هاتووه

و ئەو برادەرى كە باسى كەد هېشتا ئەندامى پەرلەمانە، وابزانم ئەو مافەى هەيه هەتاكو ئەندامى پەرلەمان بېت لە كۆبوونەوهى ئېمەدا ئامادە بېت. وهكوو وتېشم ئەم كۆبوونەوهيه تەنھا بۆ درېژكردنەوه بوو بۆ هېچ شتېكى تر نەبوو، جارېكى تر زۆر سوپاس.

بەرېز شېخ عەدنان محەمەد نەقشەندى:

بەرېز سەرزكى ئەنجـوومەن.

من نامەوى قسەبکەم وسوپاس.

بەرېز کاکەرەش محەمەد نەقشەندى:

بەرېز سەرزكى ئەنجـوومەن.

بەرېزى ئەمرۆ ئەركىكى زۆر زۆر مېژووبيه كە ئېستا ئېمە لېرەدا بۆى دانېشتووين، ئەوېش درېژ كەردنەوهى خولى پەرلەمانە بۆ پاراستنى گەورەترين دەسكەوت كە مېللەتى كورد بەدەستى هېتاوه كە ئەنجامى هەزاران قورىانى دان وخوئىنى شەهيدانى مېللەتى كورده، هەرەك لای برادەران ئاشكرايه كە ئەركى ئېمە وهك پەرلەمانتار، دانانى ياسايە كە تائېستا هېچ درېغيمان نەكردووه، وهكو پېتويست هەموو شتېكمان كوردووه. كېشەى هەرە گەورەى ئېمە ئەوه بووه كە ئېمە نەمان توانبووه ئەو ياساو ئەو شتانهى كە تەشريعى دەكەين وهكو پېتويست بتوانين ئەو ياسايانە جېبەجېيان بکەين و، بەقەبارەى خۆى بگاتە ناو خەلك و، خەلكېش سوودى لى وهربگرى. جا لەبەر ئەوه حەزەكەم برادەرانى ئېمە وهكو پەرلەمانتار تى بگەن كە ئېستا ئەرك وكارى ئېمە هەردانانى ياسا نېيه، بەلكو دروست كەردنى ئاشتېيه لە كوردستان و، هەول بەدەين ئەو بارودۆخە نالەبارە نەمېنى لە كوردستان، تاكو بتوانين ئېمە وهكو پېتويست دەورى خۆمان بېينين كە پەرلەمان دەسەلاتىكى راپەراندن وهكو پېتويست دابنېت، ئەوېش بتوانى دەورى خۆى بېينى بۆ جېبەجى كەردنى ئەو ياسايانەى كەوا پەرلەمان داياندەنې، ئېنجا ئومېدەوارم كەوا هەموو برادەران بەيهك دەنگ، هەموو كتلهكان وههموو لېستەكان هەول بەدەين بەزوتترين كات بچېنەوه ناو تەلارى پەرلەمان و، دەست بکەين بە پېكھېنانى لېژنەكان و، پەيوەندى بەهەموو لايەكەوه بکەين و، گوشارىان لەسەر بکەين بۆ ئەوهى بگەرېتەوه بۆ ئاشتى، چونكە لە ئاشتى زياتر هېچ شتېكى تر نېيه مېللەت سوودى لى وهربگرى و، هەر دەرچوونېك لە ئاشتى بەخودا زەرەرە بۆ مېللەت. مېللەت مال ويران ئەبى، بەسە ئېتر بامېللەتەكە چى تر مال ويران نەبى و، سەرفواز بى لەو بارودۆخەى كە تېيدايە، ئېتر زۆر سوپاس.

بەرېز سەرزكى ئەنجـوومەن:

سوپاس بۆ کاکەرەش، فەرموو بەرېز مەلا محەمەد ئەمېن.

بەرېز مامۆستا مەلا محەمەد ئەمېن عەبدوولحەكېم:

بەرېز سەرزكى ئەنجـوومەن.

ديارە من زۆر بەخوشحالىيەوه و، زۆر زۆرم پى خوش بوو خولى پەرلەمان درېژ كرايهوهوه،

ته مهنی په رله مان درېژ بۆوه بۆ ئه و ماوه یه ، چونکه درېژکردنه وهی ئه و ماوه یه به راستی ئه و
 سویندهی که له م په رله مانه دا خواردومانه هیتایه دی. ئیمه ههول ئه دهین بۆ یه کیتی خاکی
 وولاتی خۆمان و بۆ ئه وهی که کوردستان یه ک کوردستان بێ و کورد خاوهنی ئه و نه زمونه ی
 خۆی بێ وله دهستی نه دا. وه فایه کی ئیمه بوو به رامبه ر به و سوینده و به شداریمان به شانازه کی
 گه وهی میژووی ده زانم بۆ هه موو ئه ندامانی په رله مانئ ئیستا که لیتره به شدار بوون. برای به ریزم
 مامۆستا کاکه ره ش له پیتشدا قسه یه کی باشی کردو من پشتگیری ده که م، ئیمه ده بێ بیر
 بکه یه وه له وهی ئیستا چیمان به سه ر دی، بۆ کوئ ئه چین، ئه م شه ره خۆکوژیه ، براکوژیه بۆچی و
 له پیتناوی چی؟ له به رژه وه ندی کی دایه؟ خه ریکه شه ری عیراق و ئیران له سه ر سه ری میلله تی
 کوردی قور به سه رو ئه نفال کرا و داماوو له برسان مردوو جاریکی تر دروست ئه کرتته وه. ئیمه ی
 ئه ندامانی په رله مان ئه بێ هه موو توانای خۆمان بخه یه کاره وه، هه ر ئیمه بووین سینگمان دایه
 به ر گولله و توانیمان شه ری یه که م جار بووه ستینین و بگه رپینه وه په رله مان هه موو کیشه کان
 چاره سه ر بکه ین، که جه ماوه ری کوردستان سوپاسیان کردین. ئیستا ئیمه به ره و (قه یران) و
 ته نگچه له مه یه کی زۆر زۆر گه وه ده رۆین و نه زمونه که مان به ره و ترسناکی و دژواری ده چی و،
 ئیستا ئیمه توانیمان ئه وه نده ی لی رزگار بکه ین که په رله مان بیتی، به لام له وه گه وه تر ئه وه یه
 ئیمه ئیستا ئه و ده بینین هیتلی (۳۶) له لایه ن حکومه تی عیراقه وه به زیتندرا، مانای وایه
 گۆرانیکی زۆر گه وه ئه بیت، جابا ئیمه ده ست به کار بکه ین، ئه م زه ره ری که ئیستا له میلله تی
 کورد که وت، ئه م بارودۆخه خراپه ی که رووی لیمانه ئه توانین بیگۆرین به چاکه. ئیسرا ئیل له گه ل
 عه ره ب دانیشتن هه رچه نده دوژمن بوون له گه ل یه کتری دا، قه ت سیاسه ت ئه وه ی نییه بلتی ئیمه
 پیکه وه دانانیشین. باییمه له ئیستا وه داوا له سه رۆکی په رله مان و ئه ندامان بکه ین له ئیستا وه
 برپاری ئه وه به دین، نا ره زایی خۆمان به رامبه ر به هه موو ده ست تیوه ردانیکی بیتگانه ده ربیرین و
 له ئیستا وه لیژنه کافمان دروست بکه ین و ده ست به کارین بۆ ئه وه ی ئه و خراپه ی ئیستا رووی له
 میلله تی کورده بیگۆرین بۆ به رژه وه ندی و چاکه ی خه لکه که بۆ ئه وه ی میلله ته که مان سه ره ره ز
 بکه ین. ئیتر به سه خوینی شه هیدانی ئیمه به نا هق برژی، به سه تاکه ی یه کتری بکوژین؟ ئه وه
 میلله تمان له برسانا مرد، جاران خه لک ئه هات ئه ی وت خۆزگه پیتشمه رگه به اتایه خوشکه که م پی
 بدایه، خۆزگه پیتشمه رگه یه ک بینم نانیکم بدا بایه پیتی، دهستم له مل بکر دایه، به خوا ئه و کاته ی
 پیتشمه رگه ئه هات خه لکی باوه شیان پیدا ده کرد، که چی ئیستا پیتشمه رگه وای لی هات که
 خه لکی نه فره تی لی بکات. هه مووی هۆیه که ی براکوژییه بۆیه من ئه و کوژونه وه یه به پیرۆزو
 چاک نه زانم و، هیوادارم له ئیستا به دوا وه ده ست به کارین لیژنه ی ئاسایی کردنه وه، لیژنه ی
 ناشتی (صلح) دروست بکه ین، سه ردانی هه ردوو به ریزان بکه ین، پیکه وه هه لیککی وا دروست
 بکه ین که ئه و مه ترسییه ی رووی لیمانه بیگۆرین به چاکه (وعسی آن تکره وای شیئا فه و خیر
 لکم) خوا ده فره مووی زۆر جار شت هه یه به خراپی ده زانن که چی به چاک ده گه رپیتته وه بۆتان،

ئەگەر ئىيمە ئەم ھەلە بقۆزىنەو ھەراستى دەتوانىن دژى ھەموو دەست تىوھردانىتەك بوھستىن ورتىك بىكەوېنەو دەست بىكەين بە ئىيش وکارەکانى خۆمان. دەرس ئەگەر لە مېژوو وراپوردومان وەرناگرىن بادەرس لەدوتىنى و ئەمپۆمان وەرگرىن، زۆرسوپاستان ئەكەم.

بەرتىز د. قاسم محمد قاسم:

بەرتىز سەرۆكى ئەنجومەن.

بەبۆنەى درێژکردنەو ھى تەمەنى پەرلەمان بۆ (۲۱) مانگى تر پېرۆزىيەى لەخۆمان ولەگەلى خۆمان دەكەين كە توانيمان جارىكى تر پەرلەمانى خۆمان لە مەترسى رزگار كەين. دلنيام وپنەى ئەم دانىشتنەمان كە لەتەلەفزیۆنەکانى ھەرتىمدا بلاو دەكرتتەو دەبیتتە ماپەى رەحەتى و دلخۆشى ھەمووان و لەوانەپە فرمیتسكى شادىي لەچاوان بيارى.

بەرتىز سەرۆكى پەرلەمان، ئەوا دوو سالە پەرلەمان، كە بەرى خوتىن و رەنجى گەل و ھەزاران شەھىدى نەمرە، لەكار كەوتوو. جا بۆ ئەو ھى نىشانى دۆست و دوژمنانى خۆمان بدەين كە ئەم پەرلەمانە چەند گرنگ و پاپەخدارە، دەبى ھەمىشە ھەولتى ئەو بەدەين ئەم پەرلەمانە بىنیتت و شەرعیەت بگەریتتەو ھى ياسا جىگىر بكریتت. ناحەزان ھەردەم لە ھەولتى ئەو دەدا بوونە ئەو ئەزمونەمان بروختىن و نەپھتەن، بۆپە زۆر بە پىوېستى دەزانين ھەموومان پىكەو بەپەك دەست ھەولتى مانەو ھى درێژکردنەو ھى تەمەنى پەرلەمان بدەين، بەم درێژکردنەو ھى بتوانين ھەلپژاردنىكى گشتى و نازاد ئەنجام بدەين تاكو پەرلەمانىك دروست بىكەين جىگەى متمانەو ئومىدى مىللەت بىت، ديسانەو ھى ناشتى بگەریتتەو و لاتمان و ياسا بچەسپىت و گەلى كوردستان بە ناشتى و تەناھى بژىت. دووبارە پېرۆزىيەت و، سوپاس.

بەرتىز فرەنسۆ تۆما ھەرىرى:

بەرتىز سەرۆكى ئەنجومەن.

من لەسەر ناشتى و تەبايى تەنھا ئەوئەندە دەلیم: «خوا ئەو كەسە بگرى كە لەگەل ناشتى و تەبايى نەبوو و نىبىە». بۆ مەسەلەى پەرلەمان، من زۆرم لاسەپە ئەم كۆبوونەو ھى لىرە كرا، من تا درەنگ لە ھەولتەر بووم چاوەروانىش بووم كە بىتەن لە پەرلەمان كۆبوونەو ھى بكریتت. من كاتژمىر دووى ئەمپۆ سەرم لە پەرلەمان داو ھى بەشەر لە ھەوشى پەرلەمان و لە پەرلەماندا نەبوو، من مشوورى ئەو ھى خوار دوو چەند پىشەمەرگەپەك لە جادەى دەرەو ھى دەرگای دەرەو لەو ھى دابوستان ھىشك لە پەرلەمان بگرن. لەبەيانى زوو ھى يان ئەم شەو دەستەى سەرۆكايەتى جەنايى سەرۆكى پەرلەمان و جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان و سكرتير دەتوانن كۆبوونەو ھى پەرلەماندا بىكەن و، دەتواندرا ئەم كۆبوونەو ھى لە پەرلەمان بكریتت. زۆر شتىكى ئاسايى و تەبىعى بوو كە ئەم كۆبوونەو ھى لە پەرلەمان بكریتت. بۆ مەسەلەى براى خۆشەوېستمان كاك حازم كە باسى كاكە سىروان نەورۆلى كرد، كاك سىروان ئەندامى پەرلەمانەو بەپىتى ياساى پەرلەمان تائىستا ئەندامى پەرلەمانە، نەلەسى كۆبوونەو ئامادە نەبوو، نەخاوەن لىستەكە

داواى گۆرىنى كردوو له په‌رله‌مان. ئه‌بى په‌رله‌مان راي له‌سه‌ر بى‌دان، واتا ئه‌ندامه‌تى لى وه‌ر بگىرته‌وه، له‌خۆيه‌وه ناكړى بلين ئه‌ندامى په‌رله‌مان نىيه، ئه‌ندامى په‌رله‌مان يان ئه‌بى له‌سى كۆيونه‌وه له‌سه‌ر بىك ئاماده نه‌بى بۆ ئه‌وهى ئه‌و مه‌رجه ته‌واوبى و په‌رله‌مان بربارى له‌سه‌ر بىدا كه ئه‌ندام نىيه، يان ئه‌بى خاوه‌ن لىسته‌كه داوا بىكات(ثقة)ى لى وه‌ر بگىرته‌وه و بلين ئه‌ندامى په‌رله‌مان نىيه، ئىستا ئه‌و ئه‌ندامى په‌رله‌مانه و، كارىكى ياساىي و سروشتىيه كه به‌شدارىي كردييه و زۆر سوپاس.

به‌رئز سه‌رۆكى ئه‌نجوومنه‌ن:

جارىكى تىرش به‌ناوى ده‌سته‌ى سه‌رۆكايه‌تبييه‌وه سوپاستان ئه‌كه‌ين و، ئه‌گه‌ر مۆله‌تمان بده‌ن به‌ناوى په‌رله‌مانى كوردستانه‌وه سوپاسى ئىمام و خه‌تبيى مزگه‌وتى گه‌وره‌ى شه‌قلاوه ئه‌كه‌ين، كه ئه‌م ده‌رفه‌ته‌ى بۆ ئىمه ره‌خساند تا بتوانين لىره ئه‌م كۆيونه‌وه‌يه ئه‌نجام بده‌ين. مزگه‌وتى گه‌وره‌ى شه‌قلاوه‌يش چوه مئىژوووه وه‌ك كاك فره‌نسۆ ئه‌لى و، شه‌ره‌فىكى گه‌وره‌يه بۆ ئىمه وه‌كو ئه‌ندامانى په‌رله‌مان ئه‌مرو له‌م مزگه‌وته‌دا كۆيونه‌وه. كۆيونه‌وه‌كه‌مان لىره‌دا كۆتايى پى هات و، بۆ كۆيونه‌وه‌ى تر ده‌سته‌ى سه‌رۆكايه‌تى ان شاء الله هه‌ول ده‌دات به‌زوتىرين كات له‌هه‌ولتير بيه‌ستى وئاگادارىش ده‌كرينه‌وه و، هيوادارىن كۆيونه‌وه‌ى ئابنده‌مان له‌په‌رله‌مانى كوردستاندا بىت و زۆر سوپاستان ئه‌كه‌ين.

به‌رئز نه‌ژاد ئه‌حمه‌د عه‌زىز ئاغا:

به‌رئز سه‌رۆكى ئه‌نجوومنه‌ن.

من زۆر سوپاسى كاك فره‌نسۆ ئه‌كه‌م كه ئه‌و خه‌به‌ره خۆشه‌ى دابه ئىمه كه مروف ئىتر ئه‌توانى بچىته په‌رله‌مان ودا بنىشيت و رىزى (حه‌صانه)ى په‌رله‌مانى ئه‌ندامان بگىرئ، به‌لام خۆزگه ئه‌م خه‌به‌ره‌ى له‌پىشتر به‌ئىمه راگه‌ياند بايه، به‌خه‌لكىشمان نه‌ئوت بىن بۆ ئىره به‌پىچه‌وانه‌وه به ئه‌ندامانىشمان ده‌وت لىره‌وه بىن بۆ ئه‌وى، چونكه دوپىنى كاك فره‌نسۆ ئه‌و رايه‌ى نه‌بوو. الحمدلله ئه‌مرو وادياره بارودۆخه‌كه تۆزى هئىم بۆته‌وه و، گه‌يشتۆته ئه‌م رايه، سوپاس.

به‌رئز سه‌رۆكى ئه‌نجوومنه‌ن:

جارىكى تىرش زۆر سوپاس.

فه‌رسه‌ت ئه‌حمه‌د عه‌بدوئلا	نه‌ژاد ئه‌حمه‌د عه‌زىز ئاغا	جوهر نامق سالم
سكرتىرى ئه‌نجوومنه‌ن	جىگرى سه‌رۆكى ئه‌نجوومنه‌ن	سه‌رۆكى ئه‌نجوومنه‌نى نىشتمانىيى
		كوردستانى عىراق